

MHE "Buna I" i MHE "Buna II"

TEMATSKI KLJUČEVI SLUČAJA: #Voda i #Energija

Eko udruga "Majski Cvijet" (NVO) protiv Hercegovina-građevinsko zanatstvo d.o.o. Podružnica–Obnovljivi izvori Mostar (Investitor, privatna kompanija)

1. Ime slučaja

Male hidroelektrane (MHE) "Buna I" i "Buna II"

2. Lokacija

Izgradnja objekata MHE Buna i to [MHE "Buna I"](#) i [MHE "Buna II"](#) planirane su na lijevoj i desnoj obali rijeke Neretve nizvodno od mosta preko Neretve koji spaja lokalnu cestu na desnoj obali s magistralnim putem Čapljina–Mostar u Hercegovačko-neretvanskom kantonu Federacije Bosne i Hercegovine, entitetu Bosne i Hercegovine.

Ovaj most je lociran cca. 300 m nizvodno od [ušća rijeke Bune](#). MHE "Buna I" bi bila smještena na desnoj obali Neretve cca. 80 m nizvodno od mosta, dok je MHE "Buna II" planirana na lijevoj obali cca. 360 m nizvodno od mosta.

3. Ekološke karakteristike lokacije

Rijeka Neretva je duga 225 km, i svojim najvećim dijelom protiče kroz Bosnu i Hercegovinu (203 km), te manjim dijelom prije utoka u Jadransko more, kroz Republiku Hrvatsku (22 km). Izvire u planinskim predjelima ispod planine Zelengore pa većim dijelom svoga toka ima odlike planinske rijeke. Poznata je po svojoj smaragdno-zelenoj boji, čistoj i u svom gornjem toku potpuno pitkoj vodi. [Stari most](#) iznad Neretve u Mostaru je svjetski poznat kulturni spomenik, uvršten na UNESCO-voj listi svjetske kulturne baštine. Delta Neretve je jedna od rijetkih plodnih krajeva u Dalmaciji.

U donjem toku, nizvodno od Mostara, Neretva formira široku dolinu i prima desne pritoke: Radobolju, Lišticu i Ugrovaču, koje dolaze preko Mostarskog blata i Jasenice, a nizvodno od Čapljine i rijeku Trebižat. Lijeve pritoke na ovom dijelu su Bregava, Krupa i rijeka **Buna** koja se uliva u Neretvu oko 15 km od Mostara u mjestu Buna.

Buna je duga 9 kilometara, ima dvije pritoke, Posrt, koja je nestalna pritoka, tj. postoji samo zimi i Bunica kao stalna pritoka. Vrelo Bune u Blagaju je kategorizirano kao rezervat prirodnih predjela i stavljeno je pod zaštitu kao veoma karakterističan fenomen krša. Voda iz vrela izbija iz velikog spiljskog otvora i predstavlja jedno od najjačih vrela u Europi. Rijetkom florom, jedinstvenim prirodnim karakteristikama i historijskim građevinama (Stjepan grad, kako se nekada zvao Stari grad Blaga, [Blagajska tekija](#), Velagića i Kolakovića kuće), čitavo ovo područje predstavlja veoma skladnu cjelinu spomeničkih prirodnih vrijednosti. Iznad vrela se nalaze staništa bjeloglavih supova i spiljskih golubova.

U Neretvi i u Buni žive i mirijeste se mnogobrojne vrste ribe, poput **mekousna pastrmka** (lat. *Salmothymus obtusirostris oxyrhynchus*) i **endemska pastrmka** zvana **glavatica** (lat. *Salmo marmoratus*), koje su [u BiH kritično ugrožene](#). [Obje rijeke upisane su u Registar prirodne baštine HNK/Ž](#).

4. Činjenice o slučaju

Tokom 2012. godine Odlukom o izmjenama i dopunama [Prostornog plana Općine Mostar](#), predviđene su zone za izgradnju hidroenergetskih objekata.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK/Ž je 5. marta 2015. godine potpisalo ugovore o koncesiji sa kompanijom Hercegovina-građevinsko zanatstvo d.o.o. Podružnica–Obnovljivi izvori Mostar (u nastavku teksta investitor) za korištenje voda rijeke Neretve radi proizvodnje električne energije, izgradnjom objekata mini-hidroelektrana "Buna I" instalisanog kapaciteta do 5 MW, i MHE "Buna II" instalisanog kapaciteta do 5 MW.

Prije sklapanja ugovora o koncesiji, investitor je 20. maja 2014. pribavio Mišljenje o ekonomskoj opravdanosti za izgradnju malih hidroelektrana od Odjela za privredu, komunalne i inspeksijske poslove Grada Mostara, i priložio **Prethodnu vodnu saglasnost**, koja je prvobitno bila izdata Vladi HNK/Ž, a koja je dala saglasnost na potpisivanje koncesionih ugovora sa investitorom.

Investitor je zatim:

- u aprilu 2015. godine, pripremio [Studiju o uticaju na okoliš za MHE Buna \(MHE "Buna I" i MHE "Buna II"\)](#), obje instalisane snage po 5 MW, bez prethodno adekvatno sprovedenih terenskih istraživanja;
- 11. novembra 2015. pribavio [Okolišnu dozvolu za MHE Buna \(MHE "Buna I" i MHE "Buna II"\)](#), od Federalnog ministarstva okoliša i turizma (FMOiT);
- 13. novembra 2017. pribavio Prethodnu vodnu saglasnost od Agencije za vodno područje Jadranskog mora Mostar;
- 18. maja 2018. Prethodnu elektroenergetsku saglasnost za proizvođača za MHE "Buna I" i MHE "Buna II;" kao i
- 16. maja 2019. Saglasnost od Zavoda za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa HNK/Ž za izdavanje urbanističke saglasnosti u postupku za izdavanje urbanističke saglasnosti za MHE "Buna I" i MHE "Buna II," koji je pokrenuo investitor 10. februara 2016. godine.

Eko udruga "Majski Cvijet" (NVO) koja djeluje najviše u HNK/Ž tokom svojih redovnih aktivnosti nastoji sačuvati rijeku Bunu i Neretvu i spriječiti izgradnju malih hidroelektrana MHE "Buna I" i MHE "Buna II."

Članovi Eko udruge "Majski Cvijet" tokom svoje borbe za očuvanje rijeke, organizovali su:

- potpisivanje peticije koju je potpisalo više od 6000 građana na lokalitetu Bune, Hodbine, Blagaja Kosora, Maloševića, Bačevića Ortiješa i Mostara, kao i [online peticiju](#);

- mirna, [javna okupljanja](#) u [Sarajevu uz pomoć CZZS i AC Sarajevo](#), tokom zasebno [organizovanih](#) akcija u 2019. godini.

! Nakon pravne analize, pravnih eksperata Centra za životnu sredinu (CZZS) i AC Sarajevo, utvrđeno je:

da proces izdavanje okolišne dozvole za izgradnju MHE "Buna I" i MHE "Buna II" **nije** izvršeno u skladu s zakonom i međunarodnim pravilima i postupcima, kao što je [Arhuška konvencija](#), s obzirom da Eko udruga "Majski Cvijet," kao zainteresovana strana, nije bila adekvatno uključena u administrativne procese koji prethode izdavanju okolišne dozvole. Također, došlo je do grubog kršenja administrativnih procesa u postupku pripreme Odluke o izmjenama i dopunama Prostornog plana Općine Mostar.

5. Tok postupka

Eko udruga "Majski Cvijet" uz pomoć AC Sarajevo i CZZS pokrenula je niz upravnih postupaka i poslala je brojne prijave o ilegalnim aktivnostima investitora lokalnim, kantonalnim i federalnim inspektoratima, pri različitim odjelima uprave, a tokom kojih je, između ostalog, potvrđeno da Odluka o izmjenama i dopunama Prostornog plana Općine Mostar [nije ovjerna od strane Gradskog vijeća Grada Mostara niti potpisana od strane predsjednika Gradskog vijeća Grada Mostara](#), a na osnovu koje je predviđena mogućnost izgradnje hidroenergetskih objekata.

I. [Tužba](#) za poništenje Okolišne dozvole od 22. aprila 2016., koju je izdao FMOiT, podnesena je na Kantonalnom sudu u Sarajevu, u ime Eko udruge "Majski Cvijet."

- CZZS pružio pravnu i stručnu pomoć prilikom prikupljanja dodatnih dokaza, učešća na javnoj tribini organizovanoj u mjestu Buna, kao i pripreme [komentara i primjedbi](#) na Studiju uticaja na okoliš za MHE Buna (MHE "Buna I" i MHE "Buna II").

II. [Žalba](#) upućena Agenciji za područje Jadranskog mora Mostar, od 29. decembra 2017. podnesena u ime Eko udruge "Majski Cvijet," zbog izdate Prethodne vodne saglasnosti investitoru.

- CZZS pružio pravnu i stručnu pomoć prilikom prikupljanja dodatnih dokaza.

III. Upravni postupak radi izdavanja urbanističke saglasnosti investitoru za izgradnju MHE "Buna I" i MHE "Buna II." [Rješenjem od 22. maja 2019.](#) Odjela za urbanizam i građenje Grada Mostara (u nastavku teksta Odjel), odbijen je zahtjev investitora za izdavanja urbanističke saglasnosti za izgradnju MHE "Buna I" i MHE "Buna II."

[Žalbom od 23. jula 2019.](#) investitor je zatražio da se Rješenje od 22. maja 2019. poništi ili ukine i vrati Odjelu na ponovno odlučivanje.

[Rješenjem od 7. oktobra 2019.](#) Ministarstva građenja i prostornog uređenja HNK/Ž, uvažena je žalba investitora i predmet je vraćen Odjelu na ponovni postupak. U ovom

ponovnom postupku, kao zainteresovane strane učestvuju Eko udruga "Majski Cvijet" i AC Sarajevo.

- AC Sarajevo i CZZS pružili su pravnu pomoć prilikom prikupljanja dodatnih dokaza i učešća na usmenim raspravama tokom 2019. i [17. februara 2020.](#) i upućenih [dopisa](#) Odjelu.

IV. Eko udruga "Majski Cvijet" je pokrenula [zaseban postupak za izuzeće](#) voditeljice postupka u Odjelu za urbanizam i građenje Grada Mostara za izdavanje urbanističke saglasnosti investitoru, s obzirom da su članovi Eko udruge "Majski Cvijet" svjedočili neprimjernom ponašanju voditeljice postupka, a koja je tokom vođenja postupka za izdavanje urbanističke saglasnosti u više navrata iskazala otvorenu naklonost prema predstavnicima investitora.

V. Federalno ministarstvo okoliša i turizma je pokrenulo [disciplinski postupak za izuzeće](#) državne službenice koja je izdala okolinsku dozvolu u slučaju MHE "Buna I" i MHE "Buna II." Predstavnici "Majskog Cvijeta" i AC Sarajevo su [prisustvovali Javnoj raspravi](#) koja je organizovana u ovom postupku. AC Sarajevo je dostavio [tumačenje primjene Aarhske konvencije](#) Disciplinskoj komisiji.

6. Status slučaja

Odjel za urbanizam i građenje Grada Mostara u upravnom postupku radi izdavanja urbanističke saglasnosti investitoru za izgradnju MHE "Buna I" i MHE "Buna II" je izdao [Rješenje kojim se odbija zahtjev investitora za izdavanje urbanističke saglasnosti.](#)

Kantonalni sud u Sarajevu je donio [Presudu](#) u korist Eko udruge "Majski Cvijet."

7. Korisni linkovi

- [Nakon što je Vlada odobrila koncesiju za MHE 'Buna I' I MHE 'Buna II' južno od Mostara](#)
- [Gradnja dvije mini hidroelektrane van zakonskih procedura](#)
- [MOSTAR: Buna na Buni zbog izgradnje mini-hidroelektrana](#)
- [Investitor ne odustaje: Još se vodi bitka za Bunu](#)
- [Mostarci sačuvali prelijepu Bunske kanale, hidroelektranama uskraćena urbanistička saglasnost](#)
- [Hidroelektrane na Buni-Je li koncesija dozvoljena nezakonito?](#)
- [Bunski kanali: Nova pobjeda nad mini hidroelektranama](#)
- [Nakon presude za Bunske kanale: Pravda je spora, ali dostižna](#)

*** Studija slučaja realizovana je kroz projekat Eko-BiH koji implementiraju Centar za životnu sredinu, Centar za ekologiju i energiju i Aarhus centar BiH uz finansijsku podršku Evropske unije. Cilj projekta je, između ostalog, da na transparentan način pomogne pojedincima i organizacijama da uvidom u pravni tok slučaja nauče više o ovoj problematici i preuzmu sami neke od**

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

Behdžeta Mutevelića 39
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel./ fax: +387 33 66 05 88

www.aarhus.ba/sarajevo/
email: admin@aarhus.ba
ID: 4201845580006
Raiffeisen Bank BH: 1610000105440078

koraka. Sadržaj iznesen u studijama slučaja isključiva je odgovornost Eko-BiH projekta i ne odražava nužno stavove Evropske unije.